

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

JUDr. Jiří Valdhans, Ph.D.

Habilitační práce

Odchyly od neutrálního kolizního řešení

Oponent

doc. JUDr. PhDr. Miroslav Slašťan, PhD.

Pracoviště oponenta,
instituce

Katedra mezinárodního práva a mezinárodních vztahů
Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislavě

1. Pri posudzovaní predloženej habilitačnej práce vychádzam z pokynov predsedu habilitačnej komisie prof. Týča, zamerať sa pri posudzovaní na aktuálnosť témy, prístup k riešeniu, použitú metodológiu, kvalitu a správnosť dosiahnutých výsledkov, pôvodnosť dosiahnutých výsledkov, uplatniteľnosť výsledkov pre rozvoj odboru a ďalšie bádanie, uplatniteľnosť výsledkov v praxi, formálnu úpravu a jazykovú úroveň práce. Ďalej vychádzam aj z ustanovenia § 72 ods. 1 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o zmene a doplnení ďalších zákonov (zákon o vysokých školách), podľa ktorého sa "*v habilitačnom řízení ověřuje vědecká nebo umělecká kvalifikace uchazeče, a to zejména na základě habilitační práce a její obhajoby a dalších vědeckých, odborných nebo uměleckých prací, a jeho pedagogická způsobilost na základě hodnocení habilitační přednášky a předcházející pedagogické praxe*".

2. Úlohou tohto oponentského posudku tak bude podať stanovisko v súlade s vyššie uvedenými pokynmi a zákonným ustanovením, či predložená habilitačná práca tvorí vedecké dielo a prináša nové vedecké poznatky, event. sa obiter dictum vyjadriť, či je uchádzač v danom študijnom odbore uznávanou vedeckou osobnosťou v odborných kruhoch.

3. Predložená habilitačná práca autora sa venuje obzvlášť aktuálnej a náročnej téme, ktorá v rámci medzinárodného práva súkromného patrí tiež „najkontroverznejšie“. Práca pozostáva zo 199 strán, pričom autorova analýza začína druhou časťou (od str. 13) a končí ôsmou časťou (záverom) po str. 183. Svojim **rozsahom** tak habilitačná práca patrí medzi štandardné a **plne vyhovujúce**, pričom náležitý rozsah venoval autor aj úvodným východiskám, hypotézam a objasneniu štruktúry a metodológii svojho výskumu (úvod práce).

4. Habilitačná práca je sústredená do roviny kolízneho určovania rozhodného práva, teda tradičnej oblasti medzinárodného práva súkromného. Nielen tematicky, ale aj obsahovo je nutné ju považovať za **prácu v odbore medzinárodného práva súkromného par excellence**, ktorého zásady a východiská práca jasne reflektuje. Jej predmetom je práve kolízny prístup k určovaniu rozhodného práva, pričom jej cieľ spočíva v kategorizácii a vysvetlení dôvodov a spôsobov používania mechanizmu odchýlok od neutrálného kolízneho riešenia. Autor svoju tému jednoznačne vymedzuje, keď napríklad *renvoi* nepovažuje za odchýlku od neutrálného kolízneho riešenia. Zaoberá sa iba mechanizmami, ktoré do kolízneho riešenia prenášajú hmotnoprávne (materiálne) prvky, prípadne ktoré sú schopné kolízne riešenie premietnuť k požadovanému cieľu. Aj hľadisko skúmaných právnych úprav, ktoré autor považuje za primárne, s dôrazom na právo Európskej únie, plne rešpektuje aktuálne trendy odboru.

5. Je nutné tiež vyzdvihnúť habilitantov prístup, ktorým osobitne zdôrazňuje prepojenie ďalej ním skúmaných mechanizmov cez proces aplikácie práva a jeho jednotlivých štádií. Práve prístup autora spočívajúci v chronologickom začlenení jednotlivých mechanizmov umožňujúcich odchýliť sa od neutrálneho kolízneho riešenia (druhá kapitola habilitačnej práce) predstavuje jasný signál, že predložená práca má ambíciu **priniesť do odboru vedecký prínos**, a tento prínos tiež identifikovať a následne kýmkoľvek aj verifikovať.

6. Považujem za výsostne správny a vedecky elegantný úvod autorovej ďalšej analýzy, spočívajúci v zhrnutí najdôležitejších zásad ovládajúcich výber rozhodného práva v rovine neutrálneho kolízneho riešenia. Právnu istotu a predvídateľnosť kolíznej normy versus flexibilitu a rôzne vnímanie hmotnoprávnej spravodlivosti v jednotlivých právnych poriadkoch autor nepovažuje za antagonistické prístupy. Síce ihneď výslovne neuvádza optimálne riešenie, nemožno však nepostrehnúť záver uvádzajúci Vitta a jeho opatrnosť pred prílišnou flexibilitou a akcentom na dosiahnutie individuálnej spravodlivosti. V každom prípade je dôležité, že autor považuje za neutrálnu kolíznu normu práve tradičnú kolíznu normu, ktorá je zameraná na zabezpečenie kolíznej spravodlivosti (str. 32 práce). Neutrálne východisko aj pri vzniku nového českého ZMPS považuje habilitant v zhode s ďalšími českými autormi za jednoducho základné východisko, ktoré pripúšťa ďalšie možné vplyvy. Záver o potrebe flexibility kolíznej normy, predstavu o jej podobe a miere, ako aj prepojení s ďalšími hodnotami spojenými s kolíznymi normami, predstavuje **kompaktný celok** tretej kapitoly autorovej habilitačnej práce.

7. Za odvážny a tiež ojedinelý krok **obohacujúci vedu medzinárodného práva súkromného** v našich zemepisných šírkach považujem autorovu analýzu tých doktrínálnych prístupov, ktoré sa dôrazne vymedzujú voči Savignyho mechanizmu neutrálneho kolízneho riešenia, a spočívajúcich najmä v americkej doktríne. I keď autor uvádza, že nasledujúca kapitola nie je zamýšľaná ako podrobná analýza týchto prístupov, považujem ju za výnimočné zhrnutie amerického odmietania kontinentálneho kolízneho prístupu, ktoré navyše autor komentuje a náležite podrobuje kritike (kap. 4.8 a 4.9 habilitačnej práce).

8. Súhlasím následne aj s autorovým tvrdením v nasledujúcej piatej časti práce, že je nesprávny prístup, ktorý označuje hromadenie hraničných určovateľov v kolíznej norme bez ďalšieho za jej flexibilitu a vyššiu variabilitu. Autor podrobuje následne alternatívne hraničné určovatele dôkladnej analýze pomocou Symeonedisovho členenia do troch skupín. Práve v tejto časti a nasledujúcich úvahách autora už predložená habilitačná práca takpovediac „nemá konkurenciu“ a habilitant otvára nielen doposiaľ citlivé a zložité problémy, ale kriticky argumentuje voči právnej vede, vrátane záverov Symeonedisova samotného (napr. str. 94). Navyše jeho komparatívna metóda naprieč európskymi právnymi úpravami je unikátna a inšpiratívna nielen pre českého alebo slovenského zákonodarcu. Tu sa mimochodom celkom zreteľne prejavuje **autorova špecializácia** na mimozmluvnú zodpovednosť. Analýza preferencie určitej osoby či kaskáda hraničných určovateľov mohla byť, i keď nie nevyhnutne, komentovaná aj judikatúrou Súdneho dvora. S plnou vážnosťou konštatujem, že habilitant Jiří Valdhans nielen touto časťou práce potvrdzuje, že v oblasti kolízneho práva mimozmluvnej zodpovednosti je vyhraneným akademikom, ktorého **vedeckú tvorbu a originálne myšlienky v tejto oblasti nemožno v súčasnosti prekonať** v Českej republike (o Slovenskej republike nehovoriac). Formuláciu jeho záverov a úvah, či vôbec hromadenie hraničných určovateľov v kolíznej norme možno zahrnúť do odchýliac od neutrálneho kolízneho riešenia (str. 106 a nasl.), je toho jednoznačným dôkazom.

9. Jadro habilitačnej práce tvorí oblasť únikových doložiek a mechanizmy umožňujúce zohľadnenie materiálnych záujmov (časť 6 a 7 habilitačnej práce), ktoré tvoria aj z pohľadu ich rozsahu dominantnú časť autorovej právnej analýzy. Autor napríklad uzatvára, že

únikové doložky síce predstavujú odchýlku od primárne použiteľného kolízneho pravidla, ale nie z dôvodov hmotnoprávných, ale jedine kolízne teritoriálnych (str. 131). Tento záver je logický, i keď nemusí mať ihneď svojich zástancov. Tých však habilitant určite nájde pri svedomitej **komparatívnej analýze** materializácie kolízneho riešenia, ktoré má svoju doménu v rámci riešenia otázok rodinného práva. Tomuto prístupu možno zazlievať pragmatičnosť, ale tá má podľa môjho názoru skôr pozitívny účinok na samotnú hmotnoprávnu reguláciu právneho vzťahu. Práca tiež dôkladne vymedzuje inštitút *safety rules*, ale aj výhrady verejného poriadku, ktorý sa zdá právo Európskej únie unifikuje a tlačí do úzadia v kolíznych normách a skôr preferuje jedine v normách v oblasti uznávania cudzích rozhodnutí. Jeho prepojenosť a previazanosť medzi oboma oblasťami v medzinárodnom práve súkromnom by celkom určite mala mať jasné kontúry najmä pre zákonodarcu a následne aplikačnú (súdnú) prax.

10. Závety habilitanta sú následne podrobne a spracované v osobitnej a poslednej časti. Týmto potvrdzuje, že **prehľadnosť a jasná metodika práce** sú základom pre poctivý a zmysluplný výskum v oblasti. Navyiac ide o závery originálne a plynúce z osobitných vedeckých poznatkov autora. Domnievam sa, že habilitantom analyzovaná problematika nie je vo vedeckej literatúre komplexne spracovaná v podobnom rozsahu v našich zemepisných šírkach. Mám za to, že jeho poctivý a vedecky kultivovaný prístup nie je vlastný len predloženej habilitačnej práci, ale má u autora dlhodobu pevnú základy.

11. Konštatujem, že vzhľadom na aktuálnosť spracovanej témy, metódy a spôsob jej spracovania, možno len **potvrdiť vedecký prínos predloženej habilitačnej práce**. Z formálneho a jazykového hľadiska je habilitačná práca spracovaná na vysokej úrovni. Literatúra je rozsiahla a zahŕňa všetky doposiaľ publikované výstupy, tak domáce (české), ako aj (a najmä) zahraničné. Práve v množstve použitej zahraničnej literatúry (ku ktorej sa autor navyiac stavia kriticky) a tiež rozsahu odkazov, je predložená habilitačná práca výzvou pre nasledovníkov habilitanta. Tiež nemožno nepostrehnúť **originalitu metodiky práce**, ktorá nie je založená na otrockom citovaní judikatúry. Výzvou pre súčasnú vedu je podľa môjho názoru autorov prístup (zrejme), ktorý judikatúru nepovažuje za relevantný vedecký prameň.

12. Možno si len želať, aby habilitačná práca bola čo najskôr publikovaná ako vedecká monografia a bola tak voľne dostupná pre celú akademickú obec, predovšetkým ktorá sa venuje odvetviu medzinárodného práva súkromného.

13. Odbor medzinárodného práva súkromného a profilácia v ňom, je z pohľadu verifikácie skutočnej vedeckej erudovanosti akademika najnevďačnejšia, keďže takmer kedykoľvek a kdekoľvek odhalí, niekedy skryto, inokedy transparentne, do akej miery sa problematike a širším základom odboru autor vedecky dlhodobu venuje. V tomto smere nielen habilitačná práca JUDr. Jiřího Valdhansa, PhD., ale ani ďalšie jeho vedecké monografie a články, vrátane jeho odborných prednášok na konferenciách, ale aj pre sudcov v rámci Justičnej akadémie Slovenskej republiky (ktoré majú mimoriadny ohlas v rámci slovenskej justičnej obce), nemôžu nikoho (mňa nevynímajúc) nechať na pochybách, že **habilitant je skutočná vedecká osobnosť** a vlajkonosič odboru medzinárodného práva súkromného v súčasnej strednej generácii. V tomto ohľade jeho habilitácia nie je prevapením, skôr naopak, len potvrdením jeho kvalít, ktorá pevne verím, bude mať úspešný koniec. Zároveň dodávam, že habilitant JUDr. Jiří Valdhans, PhD. je vedecká osobnosť nesporných kvalít, ktorého výsledky prezentované v predloženej habilitačnej práci majú **enormný potenciál a sú uplatniteľné pre rozvoj odboru** medzinárodného práva súkromného.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

Do akej miery odráža inštitút výhrady verejného poriadku zakotvený rozdielne v jednotlivých oblastiach práva EÚ (nariadeniach k špecifickým právnym oblastiam) predstavy medzi záujmami členských štátov v národných právnych úpravách ? Vníma autor ako reálnu perspektívu jednotnej úpravy výhrady verejného poriadku v rámci práva EÚ ?

Závěr

Habilitační práce JUDr. Jiřího Valdhanse, Ph.D. „Odchyly od neutrálního kolizního řešení“ **jednoznačně splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Mezinárodní právo soukromé.

V Bratislavě, dne 07.05. 2019

.....
podpis